

Zorgen over lelieteelt Gaasterland

AREND VAN DER MEULEN

WIJCKEL Grote percelen land, minder vogels, vlinders en insecten, dode sloten. Inwoners van Gaasterland zien hun leefomgeving veranderen als gevolg van de intensieve landbouw.

Voor de lelieteelt speelt een dubieuze rol. Zo wordt vermoed. Want zeker is er niets. Juist dit jaar wordt er begonnen met een groot landelijk onderzoek naar de blootstelling van de omwonenden aan bestrijdingsmiddelen uit de landbouw. Pas eind 2018 zijn de resultaten bekend.

Al vele jaren worden er in Gaasterland lelies geteeld. Koos van der Avoird uit Lemmer is een grote teler die verschillende percelen in gebruik heeft. Waarom in Gaasterland? „Daar is de zuurgraad van de grond heel laag. Veel lager dan bijvoorbeeld in de Noordoostpolder. En dat maakt die grond hier heel geschikt voor bepaalde soorten lelies”, zo vertelde hij woensdag tijdens een praatavond over lelieteelt in Wijckel. Dorpsbelang merkte dat er veel vragen leven onder de bevolking en riep de hele regio op vragen te stellen en mee te praten.

Een van de gasten was Rodina Fournell van de stichting Bollenboos, die opkomt voor de rechten van omwonenden. Zij is blij dat het grote onderzoek door het RIVM er nu eindelijk komt en is ook onder de indruk van de opzet. „De onrust is groot, de vragen zijn vele en de maatschappelijke acceptatie van bestrijdingsmiddelen is weg. Bovendien, waar doen we het voor? Voor de export. We telen lelies voor de hotellobby's in Japan. En dat gaat ten kost van je landschap en je gezondheid. Wil je dat?” Bollenboos wil het onderwerp op de politieke agenda krijgen in Den Haag en in Brussel, maar dat lukt nog niet echt. Ook woensdag in Wijckel zaten er geen politici in de zaal.

De landbouw en zeker ook de lelietelers moeten naar biologische middelen grijpen. Van der Avoird is daar al mee bezig. Een sinds kort verboden landbouwgif tegen aaltjes is op zijn bedrijf vervangen door knoflook.

Twee jaar geleden werd Oudemirdum getroffen door een stofstorm van een net met gif ontsmet perceel leliegrond. De gevolgen waren soms ernstig, aldus enkele bewoners van de getroffen woonwijk. Mensen vielen flauw en kinderen die buiten

Frans Jan Punt bij een liliëperceel aan de Jachtlustweg. FOTO SIMON BLEEKER

‘Waar doen we het voor? We telen voor hotellobby’s in Japan’

hadden gespeeld zaten later onder de uitslag. Pas twee weken later kwam er een onderzoek en de buurt heeft er sindsdien nooit meer wat van gehoord.

Frans Jan Punt uit Wijckel had een liliëperceel naast zijn huis met paardenbak. Jarenlang had er mais gestaan. Nooit klachten. „Maar toen de lelies kwamen, werden de paarden ziek. Bewijzen kun je niks maar als je

1 plus 1 optelt...” Andere omwonenden van liliëpercelen klagen over het verdwijnen van vogels en vlinders, lege en dode sloten, bijenvolken die zichtbaar achteruit gaan, eendenkuikens met afwijkingen en gezondheidsklachten. Maar de vraag of groenten uit de moestuin in de omgeving van een liliëperceel gewoon gegeten kunnen worden, daarop kan het antwoord nog niet worden gegeven, aldus onderzoeksleider Mark Montforts van het RIVM. Juist daarvoor loopt nu het onderzoek.

Waarom dat onderzoek nu pas is gestart, terwijl klachten over leliën bollenteelt al jaren bekend zijn? Montforts: „Er werd altijd van uit gegaan dat, als de mensen die er mee werken er geen last van hebben, de

omwonenden ook veilig zijn. Pas na klachten in de media kwam de Gezondheidsraad twee jaar geleden met het advies aan de minister om die blootstelling toch eens goed te onderzoeken.”

Teelt naar grootte

Uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dat er in 2014 in Nederland in 79 gemeenten in totaal 5215 hectares lelies werden geteeld. Midden-Drenthe was de gemeente met de meeste hectares (702), gevolgd door Noordoostpolder (516). Heerenveen stond toen als hoogstgenoteerde Friese gemeente op de tiende plek met 125 hectare, De Fryske Marren stond op plek 14 met 104 hectare.